

8982

III

Mag. St. Dr.

P

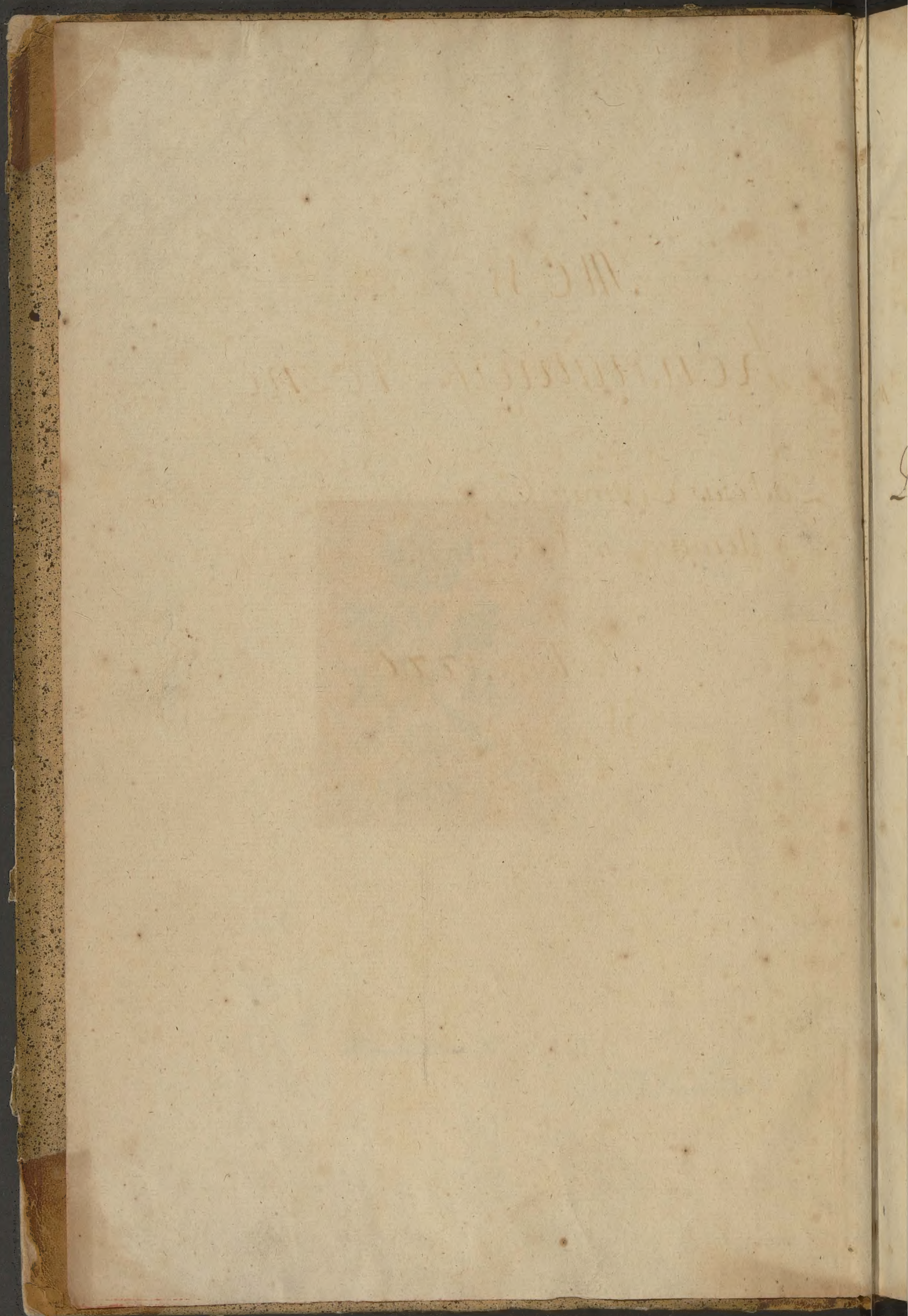
Banethia 12.

3283 Trav.

VIII. a. 32.

19.

41. 1. 118.

MOWY
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryinego pod Konfe-
deracya w Warszawie agituiącego się
In Publicum

Roku 1776.
WYDANE

M.C. 11. 2.

Historiographia

Poloniae et
Litvaniae

BIBLIOTHECA
VNIV. CRACOV. FACELL.
CRACOVENSIS.

8982

M O W A
 JASNIE WIELMOZNEGO JMCI PANA
 S E W E R Y N A
 R Z E W U S K I E G O
 HETMANA POLNEGO KORONNEGO
 M I A N A
 N A
 S E Y M I E

DNIA 6. SEPTEMBRA 1776. ROKU.

NAYIASNIEYSZY KROLU, PANIE MOY MIŁOSCIWY.
 PRZESWIETNE SKONFEDEROWANE RZECZYPOSPOLITEY STANY.

Toiemy nad przepaścią Prześwietne Stany; y
 krok nam tylko uczynić trzeba, abyśmy
 zginęli. Daymy tylko więcej władzy Ra-
 dzie Nieustającej; A już będzie po Rzeczypospolitey.

Przebog! kto się tak na swą zawziął Oyczy-
 znę, że nie wzdrygnął się ściągnąć rękę, do tak okropne-
 go Proiektu? Kto mu dał tyle serca, że tak śmiało
 idzie w niewolę?

Boże Oycow Naszych! Skłoń ieszcze raz lito-
 ściwe Oczy Twoje, ku tey nieszczęśliwey Rzplitey!
 Niech ieszcze będziem Wolnemi; Niech będziem Po-
 lakami.

Ale podźmy do Proiektu. Czytam go:
 „ Chcąc po teyże Radzie, ażeby wraz z Na-
 „ mi, niewdaiąc się w żadnym przypadku w Pra-
 „ wodawstwo, ani w moc Sądową, iedynie Exe-
 „ kucyi

„ kucyi Praw pilnowała , y obojętnościom , lub
„ wątpliwościom , (ieżeliby z nich jakie wyni-
„ kały) Ona sama tłumaczenie dawała ; A wszy-
„ stkie Ministeria , Juryzdykcy , y wszelkicy
„ kondycyi Obywatele Rzeczypospolitey rezolu-
„ cyi , Listow napominalnych , y rekwizycyo-
„ nalnych , od niey wypadłych , bez żadney
„ exkuzy słuchali , y im pod zasuspendowaniem
„ przez Nas za zdaniem Rady , sprawowania
„ Urzędow , przez Osoby tymże rezolucyom y li-
„ stom nie posłuszne , posłusznemi byli ; a w czym-
„ by takowe Osoby , przestępstwo Prawa postrze-
„ gały , y uciśnienia siebie , lub kogożkolwiek
„ doświadczyły ; na każdy następujący Sejm ,
„ o to wszystko , zaskarżenie zaniósł , przez
„ przełożenie na piśmie Nam y z Nami Seymu-
„ iącey Rzeczypospolitey , tego wszystkiego , w
„ czym Rada przy Boku Naszym granicę Wła-
„ dzy , y mocy swojej przestąpiła .

Y coż Prześwietne Stany czuiecie słysząc ten Pro-
jekt ? Nie widzicie li iarżma nad Wami ? Nie czuiecie li ,
iż lepiej umrzeć , niż żyć ustawnie pod obuchem ? .

Prześwietne Stany ; czas już nam zostać Polaka-
mi . Widzę serca Wasze na twarzach Waszych ; widzę
zadumienie powszechne ; widzę troskę , ale nie dość
jest ; trzeba jeszcze śmiałej wymowy , trzeba odważnego
głosu ; A wybaczcie mi Prześwietne Stany że wyznam ,
iż go dosyć nie widzę . Więc ja powiem .

Obił się dopiero o uszy moje głos Wielkiego w
tey Rzplitey Męża , Następcy Sławnego Jerzego w Urzę-
dzie , a cnot y Krwi Jego Dziedzica Xiążęcia Jmci
Lubomirskiego Marszałka Wielkiego Koronnego . Wszy-
stko powiedział , wszystko wyłuszczył , wszystko na
iaw wystawił ; y trudno jest dodać co do głosu Je-
go . Jednak idzie o zbawienie Rzplitey ; y o Rzplitey
nigdy

nigdy nadto mówić nie można ; dla tego choć krótko , mówić iednak należy.

Cztery w tym Proieckie dla powiększenia władzy Rady Nieustającej są położone Punkta ; A wszystkie cztery dla zagubienia Rzeczypospolitey założone. To jest : moc tłumaczenia Prawa , moc zawieszenia Ministrów , Sędziów , y wszelkich Urzędników od sprawowania ich Urzędów , moc czynienia rekwizycji , czyli moc nakazywania ; na koniec niepodległość karze , albowiem tu w tym Proieckie , żadney iey , dla wykraczającej nie masz Rady Nieustającej.

Pierwszy Punkt , dać Radzie Nieustającej moc Prawodawczą. Drugi , moc Sądowniczą ; Trzeci moc wykonywającą ; Czwarty bezpieczeństwo grzeszenia.

Prześwietne Stany ; Y coż więcej mają nad te cztery władze tu dopiero wyrażone , owe straszne , o których tylko słyszemy Azyatyckie Samowładztwa ? Stawiają Owi Samowładzcy iak chcą Prawa ? Rada ie tłumaczyć iak zechce będzie mogła ; Sądzą Oni y karzą iak chcą ? Rada y bez Sądu karać , moc będzie miała ; Rozkazyją Oni co chcą ? Radzie pod słowem rekwirowania , równie iak Owym rozkazywać będzie wolno ; Słowem są Oni nieszczęściem rodzaju ludzkiego ? Rada gdy zechce , Narodu Polskiego nieszczęściem byź może , bo równie iak Owym , ani granice Jey woli są zamierzone ; Ani żadna kara , gdy źle czynić będzie , iest Jey w tym Proieckie położona ; Jeżeli ieszcze rzuciem okiem na Skarb y Wojsko , y te byź w ręku Rady Nieustającej obaczemy ; gdy ona y rekwizycye , y napomnienie , y karę , do Ministrów Pokoju , y Woyny , do Hetmanów y Podskarbiech , posyłać będzie mogła. Kto się w ten czas z Urzędem swoim , kto z majątkiem , kto z życiem , przed ścigającą Jey Władzą ostoï ?

Panowało przedtym Prawo w Polsce , y byliśmy Wolnemi ; bo Prawo panowało ; Dziś Rada Nie-

staćca panować będzie ? Dziś Wolnemi byź prze-
staiemy.

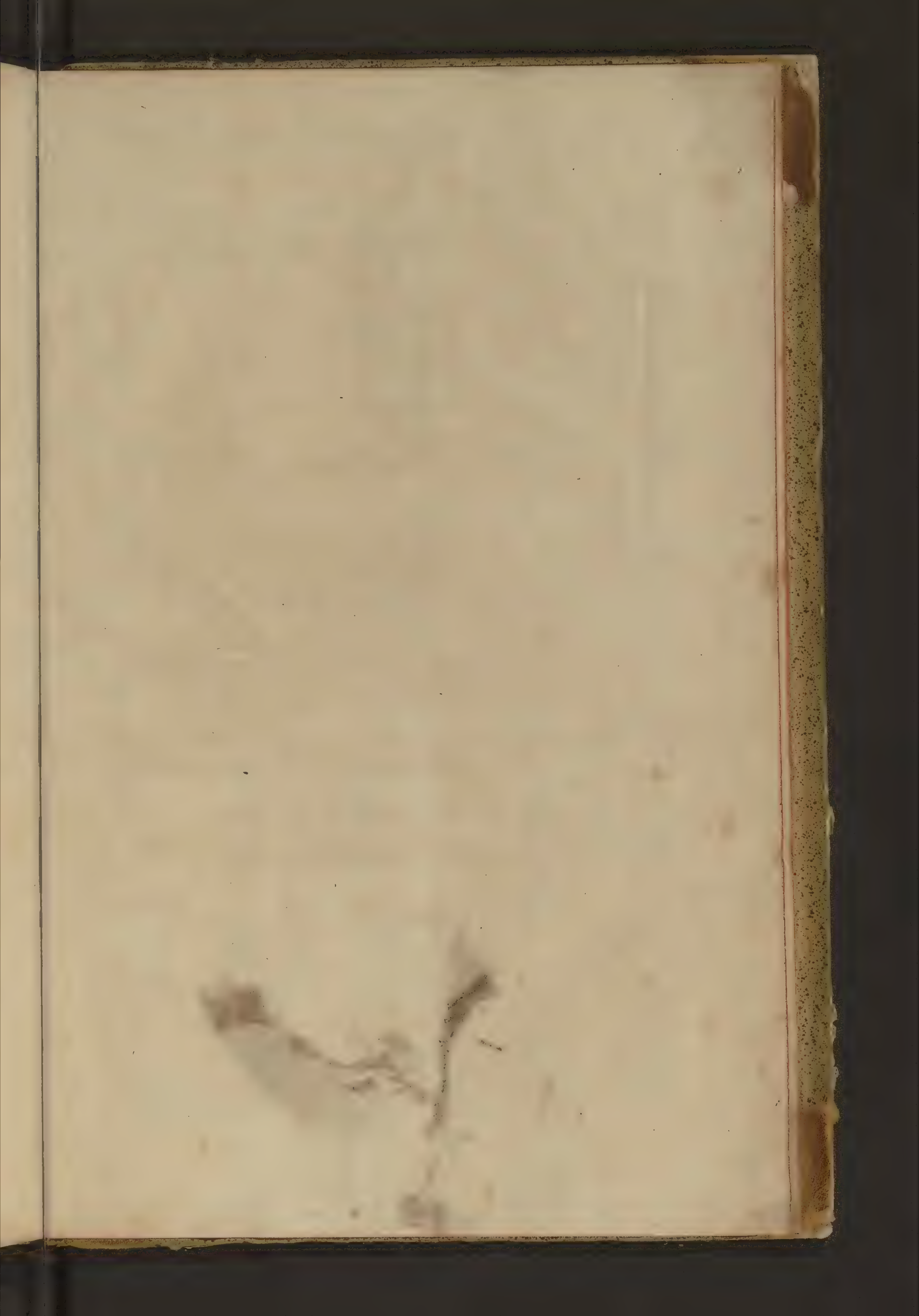
Prześtasiemy byź Wolnemi ; Czuujemy to , prze-
cież ogromnego głosu na obronę Wolności nie podnosie-
my ? . Gdzie są owi Polacy , gdzie są owi Wielcy
Mężowie , którzy gdy Prawo Wolnościom Narodowym
przeciwnie pisano , y na Nichże włożyć chciano ; oni w
oczach Jagiełła , w oczach Króla swego wydobywszy
Szabel w Senacie , ie posiekali ? . Nie masz Oleśnickich ,
nie masz Gorkow , nie masz Wielkiego Zamoyskiego ; Dla
tego też nie masz Wolności ; Bo My , My (śmieie mo-
wię) pozostali Polacy ; albo iej nie znamy , albo ią bro-
nić nie umiemy .

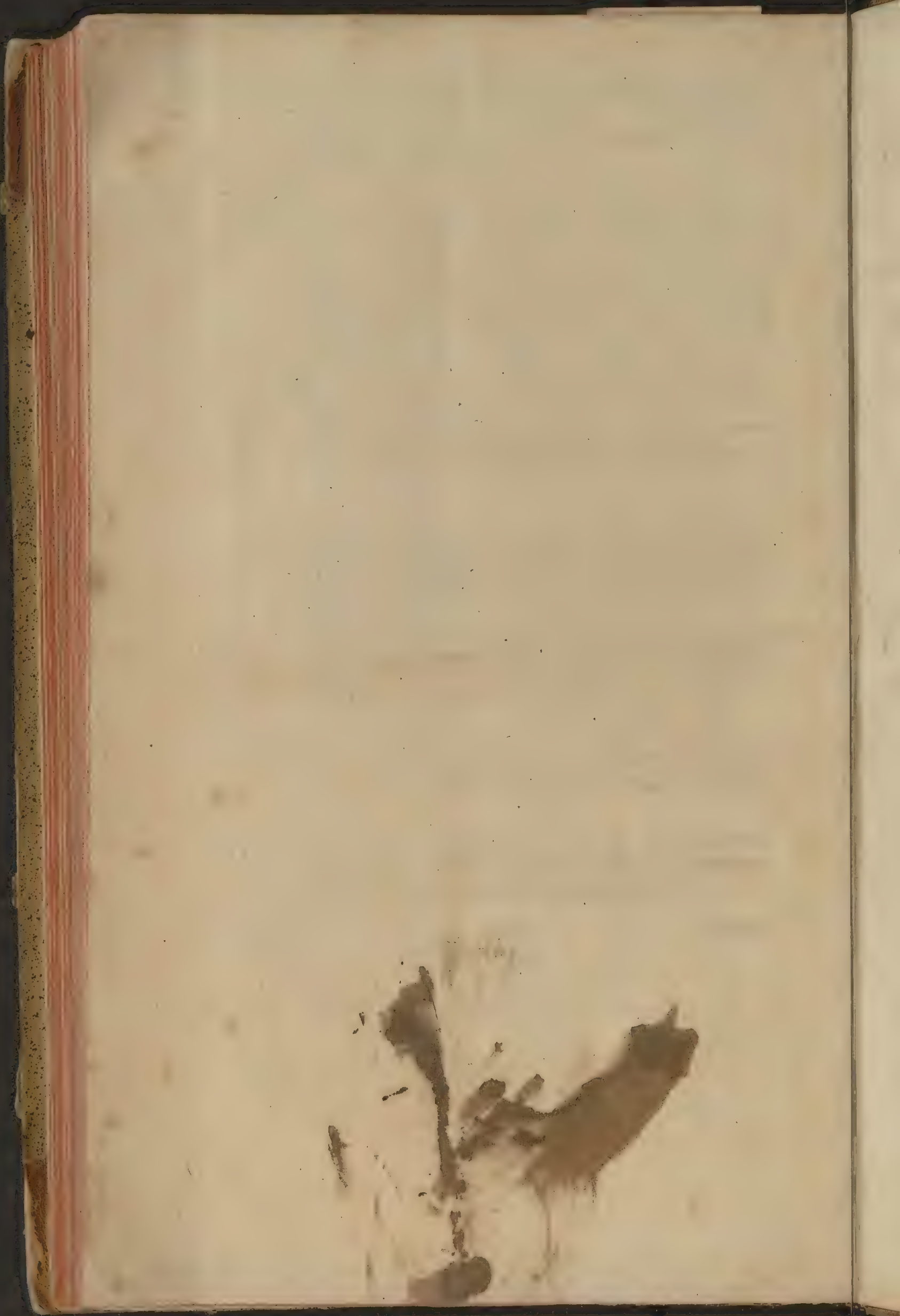
Prześwietny Stanie Rycerski , Twierdzo y Obro-
no Rzeczypospolitey , Przechacni Posłowie ; do Was obra-
cam mowę moją . Byłem y ią Posłem y znam Rzecz-
pospolitę . Warszawa nie iest Narod ; Narod iest w po-
zostałych po Woiewodztwach Obywatelach .

Wyidą ku Wam powracaiącym , Przechacni Mę-
żowie , pozostali w Domach Ziomkowie Wasi ; y rzeką
Wam : Bracia ! . Powierzyliśmy Wam majątku , ży-
cia , y Wolności Naszych . . Co nam niesiecie ? Tu
się Was pytam Przechacni Mężowie , co im powiecie ? .

Słuchaycie , . Rozpacz iuż iest w Narodzie .
Dziś w Waszym iest rękę , albo ią uspić , albo ią wznie-
cić ! . Ale pomniycie , iż gdy zagubicie Rzeczpospo-
litą , y Sami w Niey zginiecie .

REGISTR

konstytucyi y Mowow w tej
Książce Znajdujących się
Roku 1776.

WYDAWANYCH

	Folio
o Akt Konfederacyi Generalney oboycza Narodow	x
o Mowa. H ^{ro} . Mokronoskiego J. W. honor. Marszał ka Konfederacyi przy zagaieniu Sejmu miana . . .	2
Mowa. W ^{ro} . Oginskiiego J. W. X ^{ro} . Litt. Marszałka Konfederacyi W ^{ro} . X ^{ro} . Litt.	3
Nota do Departamentu Interesow Ciudzo- ziemskich, do W. Grassa de Stachelberg. Posła Rosyjskiego	4
Respons na Tej Note	5
Mowa. W. Rzewuskiego. Hetmana Poltur.	6
..... W Lipskiego Karszel Sczyg	7
Mowa Króla Jmci	8

R E G I S T R.

	Folio
Wierze na pochwałę M ^{ro} Mokronoskiego	9.
Mowa M ^{ro} hraszewskiego S. W. Kierm	10.
M ^{ro} Oginskiego Marszałk. K. W. Altt	11.
Bouffala Lowiego N. Litt	12.
Moc Ratyfikacji z Dworem Rosyjskim	13.
Mowa M ^{ro} Olizara Stelm. Kierm	14.
Kosiathowski	15.
Gurowski Marszałk. N. Litt	16.
Deputacja do examinowania Rady Nieustawczej	17.
Zdanie W. Xiecia Lubomirskiego Marszałk. W ^{ro} Kierm	18.
Mowa M ^{ro} Rzewuskiego. Hetmana P. Kierm	19.
Zdanie W. L. Trnitskiego. Hetmana W ^{ro} Kierm	20.
Mowa M ^{ro} Nowowiejskiego Lowcy Wyszog	21.

oryginał

REGISTR

Ordynacya Adów Szymonowych	22
Mowa M ^{ro} Gircuskiego Kanclerz. Przem.	23.
..... X. Młodziejewskiego Biskupa. Poznań	24.
Moc Ratyfikacyi z Dworem Wiedeńskim	25.
Mowa M ^{ro} Clizara J. K.	26.
Moc Ratyfikacyi konwencyi Granicznej z Dworem Berlińskim	27.
Powinności i Władza Departamentów w Radzie Niewstaigcey	28.
Idanie M ^{ro} Lubomirskiego Marszałka M ^{ro}	29.
Wotum Jegoz	30.
Mowa M ^{ro} Kosiakowskiego	31.
AKt Konwencyi między N. Królem Anglią i Prusami, a między Królem Anglią i Prusami włożenia granic	32

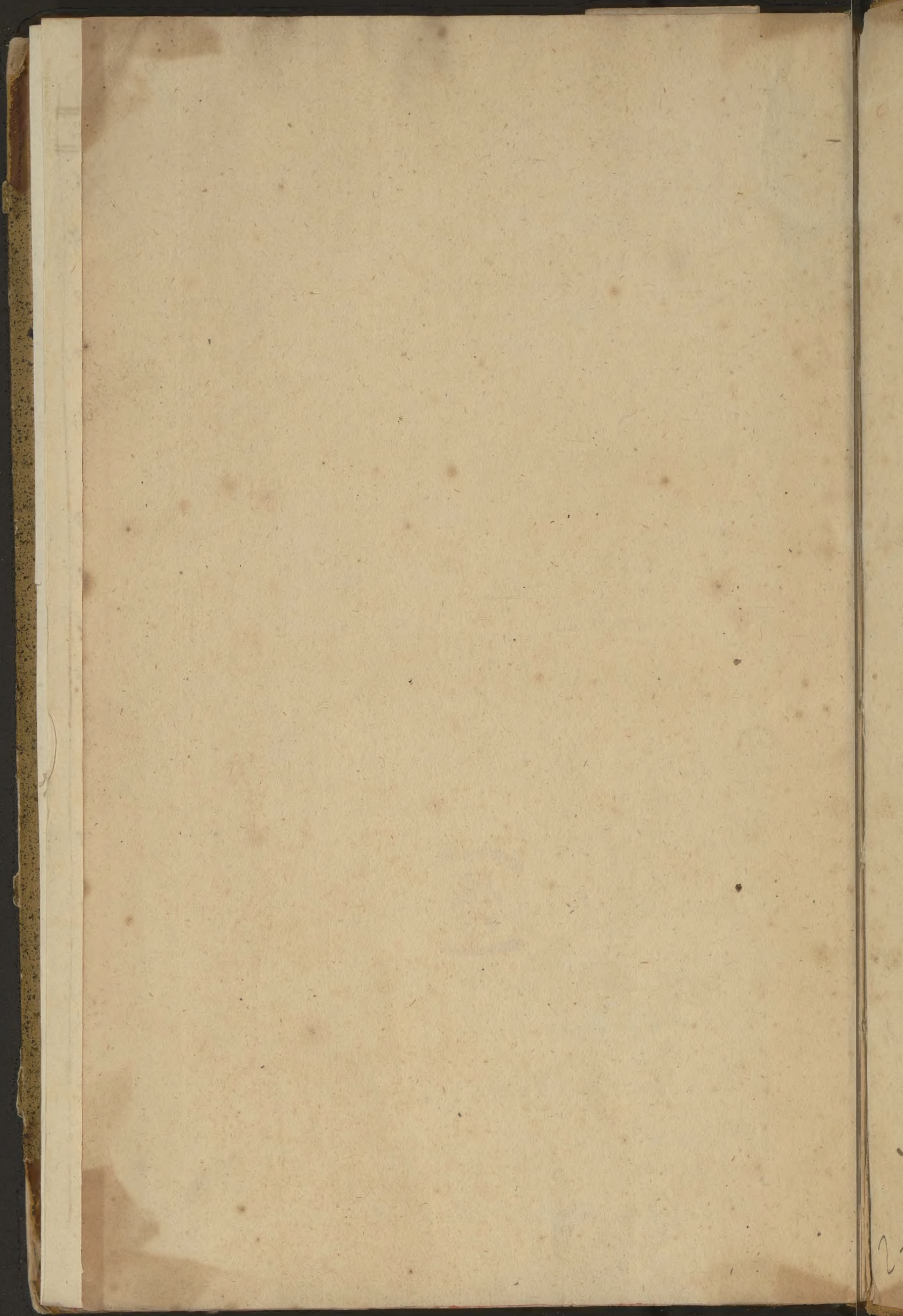
REGISTR.

Obiasnienie Ustawienia Rady . Nie- ustajacey	33
Zdanie W ^o Oginskięgo Hetmana W ^o W ^o	34
----- Branickiego Hetmana W ^o Korny	35
Mowa W ^o Markowskięgo Stolnika Międy	36
----- W ^o Rzewuskiego Hetmana Polny Kor	37
Zdanie W ^o Chreptowicza Polny W ^o	38
Mowa Krola Jęzi	39
Deklaracya o komisyach y Remisyach z przeszlego seymu wypadlych	40
Mowa W ^o Wierzowatego	41
----- Bouffata	42
Zdanie Ję. Lubomirskiego Marszał W ^o Kor	43
Projekt względem ocelenia przywódy Obywatelow Kieręjow	44
Zmniejszenie Expensy Cywilney przez Tępę podane	45
Mowa W ^o Guryuskiego Karzt Przem	46
----- Malachowskięgo Wę Sierag	47

RESEKTR.

Głos J. A. Sanguszkha Wdy Wotyny - - - - -	48.
- - - W Markowskiego - - - - -	49.
- - - - - Korzeniewskiego - - - - -	50.
- - - - - Bukara - - - - -	51.
- - - - - Bierzynskiego Kaszt Zytomir - - - - -	52.
- - - - - Zielinskiego - - - - -	53.
- - - - - Sierakowskiego - - - - -	54.
- - - - - Rzewuskiego H. B. K. - 10 06m - - - - -	55.
- - - - - Tęczy - - - - - 12 06m - - - - -	56.
- - - - - Bierzynskiego - - - - -	57.
Dochody Skarbu koronnego - - - - -	58.
Wydatki koronne - - - - -	59.
Mowa W Markowskiego - - - - -	60.
Uwspieczenie Summ Ziemskich y Pożezuickich - - - - -	61.
Obiasnienie Legio sumptuarie - - - - -	62.
Universal der Kron - Schatz - Commission in Auschung des Schrupf und Rauch Taback Kommission R - pltyj Skarbu koronnego - Wiede -	63.
	64.

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

--	--

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022117

2-166.

